

Europska
Komisija

ZA PROSPERITETNU I INTEGRIRANU JADRANSKU I JONSKU REGIJU

*Regionalna
i urbana
politika*

LIPANJ 2014

Europe Direct služba je koja vam pomaže pronaći odgovore
na pitanja koja imate o Europskoj uniji.

Besplatan telefonski broj (*):
00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Dobivene su informacije besplatne, kao i većina poziva
(iako bi vam neki operateri, telefonske govornice ili hoteli poziv mogli naplatiti).

Dodatne informacije o Europskoj uniji dostupne su na Internetu (<http://europa.eu>).

Luksemburg: Ured za publikacije Europske unije, 2014

ISBN 978-92-79-43153-1
doi:10.2776/30042

© Europska unija, 2014

Sadržaj je dozvoljeno reproducirati pod uvjetom da je naveden izvor.

Fotografije na naslovnici: © Shutterstock.com – Sveti Stefan, Crne Gora, Balkan, Jadransko more

Fotografije na 3. stranici: © Europska unija / Gino de Lorenzo

Fotografije na unutarnjim stranicama: © Shutterstock.com

Printed in Belgium

Tablica sadržaja

- 1** Zašto je potrebna strategija EU-a za jadransku i jonsku regiju?
 - 2** O čemu se radi? Koji su joj ciljevi?
 - 2.1** Plavi rast
 - 2.2** Povezivanje regije
 - 2.3** Kvaliteta okoliša
 - 2.4** Održivi turizam
 - 3** Što je sljedeće? Ostvariti ciljeve u praksi
- Dodatne informacije

1

Zašto je potrebna strategija EU-a za jadransku i jonsku regiju?

6 Mi, članovi Jadransko-jonskog savjeta uvjereni smo da će Strategija EU-a za jadransku i jonsku regiju (EUSAIR) dati novi poticaj suradnji i ulaganju u korist svih uključenih strana te doprinijeti miru i sigurnosti cijeloga područja. 9

*XVII. sastanak Jadransko-jonskoga savjeta
Briselska deklaracija
13. svibnja 2014. u Bruxellesu*

Za prosperitetnu i integriranu jadransku i jonsku regiju

S više od 70 milijuna stanovnika i ključna za europski geografski kontinuitet, jadranska i jonska regija funkcionalno je područje prvenstveno definirano jadranskim i jonskim morskim bazenom.

Strategija EU-a nadovezuje se na Jadransko-jonsku inicijativu (4), koja je pokrenuta 2000. godine i uključivala je osam zemalja: četiri države članice EU-a (Hrvatska, Grčka, Italija i Slovenija) i četiri države koje nisu članice EU-a (Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Srbija).

Da bi se odgovorilo na niz neodoljivih socioekonomskih i ekoloških izazova s kojima se regija suočava, Europsko je vijeće na sastanku održanom 13. i 14. prosinca 2012. zatražilo od Europske

komisije da prije kraja 2014. godine predstavi novu makroregionalnu strategiju za jadransku i jonsku regiju.

Nadovezujući se na prethodne strategije za regiju Baltičkog mora (EUSBSR) i dunavsku regiju (EUSDR), Komisija sada usvaja Komunikaciju i akcijski plan za Strategiju EU-a usmjeren na jadransku i jonsku regiju (EUSAIR). Unutar te nove strategije uključena je i Pomorska strategija za Jadransko i Jonsko more koju je Komisija usvojila 30. studenog 2012.

Strategija EUSAIR promicat će ekonomski rast i prosperitet poboljšavanjem privlačnosti, konkurentnosti i povezanosti regije. Cilj joj je i očuvanje mora, obalnog i kopnenog okoliša i njihovih ekosustava.

Štoviše, očekuje se da će Strategija pridonijeti boljoj integraciji u EU država kandidatkinja i potencijalnih država kandidatkinja u cijeloj regiji.

Izazovi i prilike s kojima se regija suočava

Ono što danas možemo vidjeti vrlo su očite socioekonomske razlike među zemljama u regiji. Dok se neke regije mogu pohvaliti niskim stopama nezaposlenosti, drugima ta stopa prelazi 30%. Bruto domaći proizvod (BDP) po glavi stanovnika također značajno varira među različitim zemljama.

Među zemljama postoje i znatne razlike u cestovnoj, željezničkoj i pomorskoj infrastrukturi. Hitno su potrebne i dodatne investicije u energetske mreže da bi se osigurala sigurna i učinkovita opskrba cijele regije.

Ekosustavi su pod velikim opterećenjem zbog stalnog povećanja uporabe morskog i obalnog prostora. Značajne probleme predstavljaju prekomjerni izlov, nezbrinuti otpad, zagađenje nafom i plinom te nezakonit lov migratornih ptica.

Uz izraženu seizmičku aktivnost, regija je izložena i negativnom utjecaju klimatskih promjena – poplave, suša, erozija tla i šumski požari sve su češće situacije s kojim se suočava.

Što se tiče ekonomskog potencijala, turistički potencijal nije optimalno iskorišten jer se turističkim sektorom ne upravlja na optimalan način, a koristi bi imao od bolje koordinacije.

Usto, uprave bi i institucije u regiji mogle imati koristi od mogućnosti modernizacije i boljeg povezivanja u svrhu, između ostaloga, suzbijanja ilegalne migracije i prekograničnog kriminala.

U kombinaciji s drugim djelovanjima, cilj je stvoriti dodatne prilike za pametan, održiv i uključiv rast u cijeloj jadranskoj i jonskoj regiji. Primjerice, postoji velika prilika za razvoj plavog gospodarstva koje bi donijelo značajne promjene za regiju.

Konferencija dionika o Strategiji EU-a za jadransku i jonsku regiju, Atena, 6. – 7. veljače 2014

Što se tiče mobilnosti, taj morski bazen predstavlja prirodni plovni put koji prodire duboko u EU. Dakle postoji veliki potencijal za bolju povezanost kopna i mora te intermodalni prijevoz.

Postoji i prilika za ulaganje u energetska poboljšanja, kao što su inteligentne mreže, te povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije.

Iznimna prirodna ljepota i bogato kulturno, povijesno i arheološko naslijeđe regije također predstavljaju očit potencijal za održiv, odgovoran i raznovrstan turizam.

Konkretan akcijski plan

U svojem izvješću iz 2013^(?) Komisija naglašava da se nove makroregionalne strategije trebaju usmjeriti na određen broj dobro definiranih ciljeva i da oni trebaju biti provedeni kroz jasan akcijski plan. Ukratko, cilj je prijeći s riječi na djela i utvrditi konkretne prioritete za makroregiju te na najbolji mogući način iskoristiti postojeće institucije, propise i sredstva za što bržu realizaciju.

EUSAIR se temelji na četirima tematskim stupovima:

- Plavi rast.
- Povezivanje regije.
- Kvaliteta okoliša.
- Održivi turizam.

Osim toga, „Osnaživanje istraživanja i razvoja, inovacija te malih i srednjih poduzeća” i „Izgradnja kapaciteta, uključujući komunikaciju” dva su poprečna aspekta koja prožimaju svaki od stupova.

1 Međuvladina Jadransko-jonska inicijativa pokrenuta je 2000. u cilju jačanja regionalne suradnje, promicanja političke i gospodarske stabilnosti, a time i stvaranja čvrstih temelja za proces europske integracije.

2 Izvješće o dodanoj vrijednosti makroregionalnih strategija, COM (2013) 468 final 27.06.2013.

2

O čemu se radi? Koji su ciljevi?

2.1 Plavi rast

Plavi je rast dugoročna strategija za oslobađanje potencijala morskih i obalnih područja Europe. Pokriva teme kao što su plava energija, akvakultura, pomorski, obalni i krstareći turizam, morski mineralni izvori te plava biotehnologija.

Stup koji se odnosi na plavi rast promicat će inovativan pomorski i morski rast u jadranskoj i jonskoj regiji. To će činiti promicanjem održivog gospodarskog razvoja, stvaranja novih radnih mjesta i poslovnih prilika.

Stup koji se odnosi na plavi rast usredotočit će se na tri teme:

- Plave tehnologije.
- Ribarstvo i akvakultura.
- Gospodarenje pomorstvom i morem te pomorske i morske usluge.

Plave tehnologije

Jadranska i jonska regija trenutno ne iskorištava prednosti plavih tehnologija, što bi se moglo postići boljom suradnjom.

Da bi se potaknuo razvoj plavih tehnologija u regiji, razvit će se makroregionalno istraživanje i razvoj te inovacijske platforme u područjima kao što su zelena mobilnost na moru, dubokomorski izvori, biosigurnost i biotehnologije.

Uspostavit će se i makroregionalni klasteri u obećavajućim sektorima, kao što su zelena brodogradnja i novi materijali, čime će se poticati internacionalizacija malih i srednjih poduzeća. Ideja „cirkulacije mozгова”, prema kojoj se istraživači kreću između instituta, sveučilišta i tvrtki, postat će stvarnost. I na kraju, start-up tvrtkama bit će osiguran lakši pristup financiranju i promoviranju.

PRIMJER PROJEKTA

Ilstraživačka platforma za pomorsku robotiku

Za opremanje pomorskih bespilotnih plovila za operacije u podmorju i na morskom dnu temeljem postojeće suradnje među dionicima u regiji. Taj projekt može doprinijeti i razvijanju platformi za makroregionalne mreže četverostruke zavojnice, koje povezuju istraživanje, poslovanje, dionike javnog sektora i civilnog društva.

Ribarstvo i akvakultura

I ribarstvo i akvakultura važni su sektori za plavi rast u jadranskoj i jonskoj regiji.

Što se tiče ribarstva, cilj je promicati održive i odgovorne prakse ribarenja koje će osigurati stalan priljev prihoda u obalnim područjima. To će postići na sljedeće načine:

- boljim prikupljanjem podataka o ribarstvu, praćenjem i kontrolom;

- usvajanjem planova za upravljanje ribarstvom na razini morskog bazena;
- usklađivanjem standarda unutar cijele regije;
- poboljšavanjem vještina i kapaciteta radi usklađivanja s pravilima i standardima EU-a;
- povećavanjem dodane vrijednosti lokalnih lanaca vrijednosti morskih plodova;
- razvijanjem informacija o tržištu te transparentnijem oglašavanju i obrade.

Trenutno postoji niz prepreka koje onemogućuju razvitak punog potencijala akvakulture u jadransko-jonskom morskom bazenu. One uključuju:

- ograničen pristup prostoru i dozvolama;
- fragmentaciju industrije;
- ograničen pristup kapitalu ili zajmovima za inovacije;
- dugotrajne administrativne procedure i birokraciju.

Strategija želi promicati održivu akvakulturu uključivanjem dionika, uvođenjem pojednostavljenih procedura kao i proširivanjem proizvodnog asortimana.

PRIMJER PROJEKTA

Platforma za praćenje zaliha ribe
Vršenje redovne procjene zaliha ribe u Jadranskom i Jonskom moru te procjenjivanje glavnih elemenata za održivo upravljanje ribarstvom.

Gospodarenje pomorstvom i morem te pomorske i morske usluge

Zemlje jadransko-jonske regije imaju različite upravne i političke strukture, različite sustave vlasti i gospodarenja. Za bolje gospodarenje pomorstvom i morem te pomorske i morske usluge potrebna je edukacija i bolja koordinacija u planiranju aktivnosti.

To će se postići razmjenom podataka, zajedničkim planiranjem i koordiniranim upravljanjem postojećim resursima.

PRIMJER PROJEKTA

Koordinirano planiranje pomorskog prostora

Osiguravanje usklađenog zakonskog okvira za gospodarske aktivnosti na moru nadovezivanjem na rad projekta ADRIAPLAN te smještanjem svih voda pod nacionalne teritorijalne nadležnosti kroz proces planiranja pomorskog prostora.

6 Kao što naša Strategija plavog rasta naglašava, mora i oceani imaju potencijal za ostvarivanje golemog gospodarskog rasta i stvaranje prijeko potrebnih radnih mjesta. Zemlje jadransko-jonske regije već su pokazale zajedničku volju da združeno odgovore na izazove koji se pred njihovom regijom nalaze.⁹

Maria Damanaki,
Europska Povjerenica
za pomorstvo i ribarstvo

2.2 Povezivanje regije

Fragmentacija unutar jadranske i jonske regije rezultirala je infrastrukturnim nejednakostima – posebice između država članica EU-a i onih koje nisu članice. Potrebne su bolje prometne i energetske veze, koje su ključne za gospodarski i socijalni razvoj regije.

Stup koji se odnosi na povezivanje regije poboljšat će prometnu i energetska povezanost tako što će:

- ojačati pomorsku sigurnost i zaštitu te razviti sustav luka;
- stvoriti pouzdane prometne mreže i intermodalne veze sa zaleđem;
- uspostaviti dobro međusobno povezano unutarnje energetska tržište koje će dobro funkcionirati.

Radi ostvarenja tih ciljeva, stup će se usredotočiti na tri teme:

- Pomorski prijevoz.
- Intermodalne veze sa zaleđem.
- Energetske mreže.

Pomorski prijevoz

Sjevernojadranske luke prirodan su pristupni put do Srednje i Istočne Europe te bi do 2030. mogle imati preko 10% udjela u tržištu kontejnerskog prometa EU-a, pod uvjetom da se osigura dobra željeznička veza s unutrašnjosti. Poticanje je pomorskog prijevoza stoga od presudne je važnosti, kao što je i stvaranje intermodalnih luka kojima bi se integrirao pomorski prijevoz sa željeznicom i cestama.

Za poboljšanje povezanosti unutar regije te između regije i ostatka EU-a potreban je koordiniran pristup.

Djelovanja unutar ove teme uključuju:

- Udruživanje aktivnosti i usluga luka cijele regije u klastere da bi se privukao dodatni promet.
- Učestalju razmjenu informacija između obalnih zemalja putem zajedničkog jadransko-jonskog sustava za nadzor pomorskog prometa i komunikaciju s brodovima da bi se poboljšala sigurnost i zaštita pomorskog prometa u regiji.
- Razvijanje luka i lučkih terminala za porast pomorskog prijevoza, kapaciteta kratkog pomorskog prijevoza i prekogranične trajektne povezanosti.

PRIMJER PROJEKTA *Poboljšati i uskladiti praćenje i upravljanje prometom*
Nadograditi postojeći Sustav obveznog javljanja brodova u Jadranskom moru (ADRIREP) radi smanjivanja administracije i nepotrebnog umnožavanja podataka sakupljenih od infrastruktura Sustava za nadzor i upravljanje pomorskim prometom.

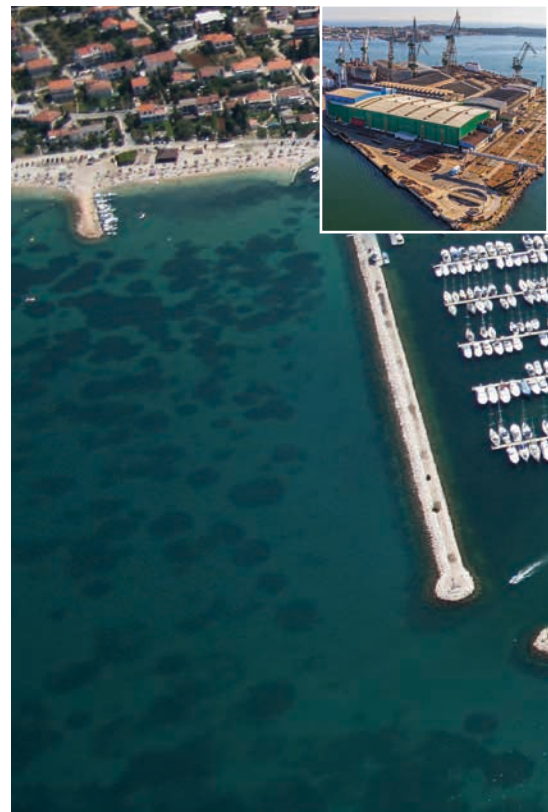
Intermodalne veze sa zaleđem

Potrebno je nadgraditi intermodalne veze sa zaleđem da bi se mogle nositi s povećanim pomorskim prijevozom robe. Zajedno s unutrašnjim plovnim putovima, ceste i željeznica predstavljaju važne međunarodne veze unutar regije.

Jadranske i jonske pomorske luke, kao i željezničke linije te zračne luke, direktne su pristupne točke regiji iz inozemstva. Odgovarajući pristup prijevozu onaj je koji će u obzir uzeti sve ove aspekte, istovremeno vodeći računa o okolišu, gospodarskom rastu i socijalnom razvoju.

Djelovanja unutar ove teme uključuju:

- Razvijanje sveobuhvatne zapadnobalkanske mreže, uključujući željeznicu, unutrašnje plovne putove, čvorišta i prometna središta te pripremanje njihove integracije u transeuropsku prometnu mrežu (TEN-T).
- Poboljšavanje pristupačnosti obalnih područja i otoka optimizacijom uporabe pravaca za prijevoz tereta i putnika te uključivanjem privatnih i javnih dionika.
- Razvijanje morskih autocesta poboljšavanjem cestovne i željezničke infrastrukture koja povezuje luke sa zaleđem, poboljšavanjem infrastrukture i ITS rješenja.
- Osiguravanje boljih veza zračnog prijevoza unutar regije i poboljšavanje regionalnih zračnih veza s inozemnim destinacijama.

Poboljšavanje pristupačnosti obalnih područja i otoka

Promicanje suradnje između brodograditeljskih tvrtki, lučkih uprava, tijela javne vlasti, turističkih subjekata i udruženja radi poboljšanja pomorskih veza između susjednih zemalja, otoka i kopna.

Energetske mreže

Tri cilja energetske politike EU-a – konkurentnost, sigurnost opskrbe i održivost – moguće je postići samo kroz povezano i funkcionalno unutarnje energetske tržište. Za njihovo ostvarenje predviđena su sljedeća djelovanja:

- Poboljšavanje prekogranične povezanosti mreža električne energije.

- Izgradnja plinskog prstena u regiji radi poboljšanja sigurnosti opskrbe i promicanja integracije tržišta.
- Uvođenje tržišta električne energije koje će dobro funkcionirati tako što će se uspostaviti Ured za koordiniranu aukciju koji će tržištu osigurati povećane kapacitete prijenosa.
- Regulatorne mjere koje će ukloniti prepreke za prekogranične investicije.

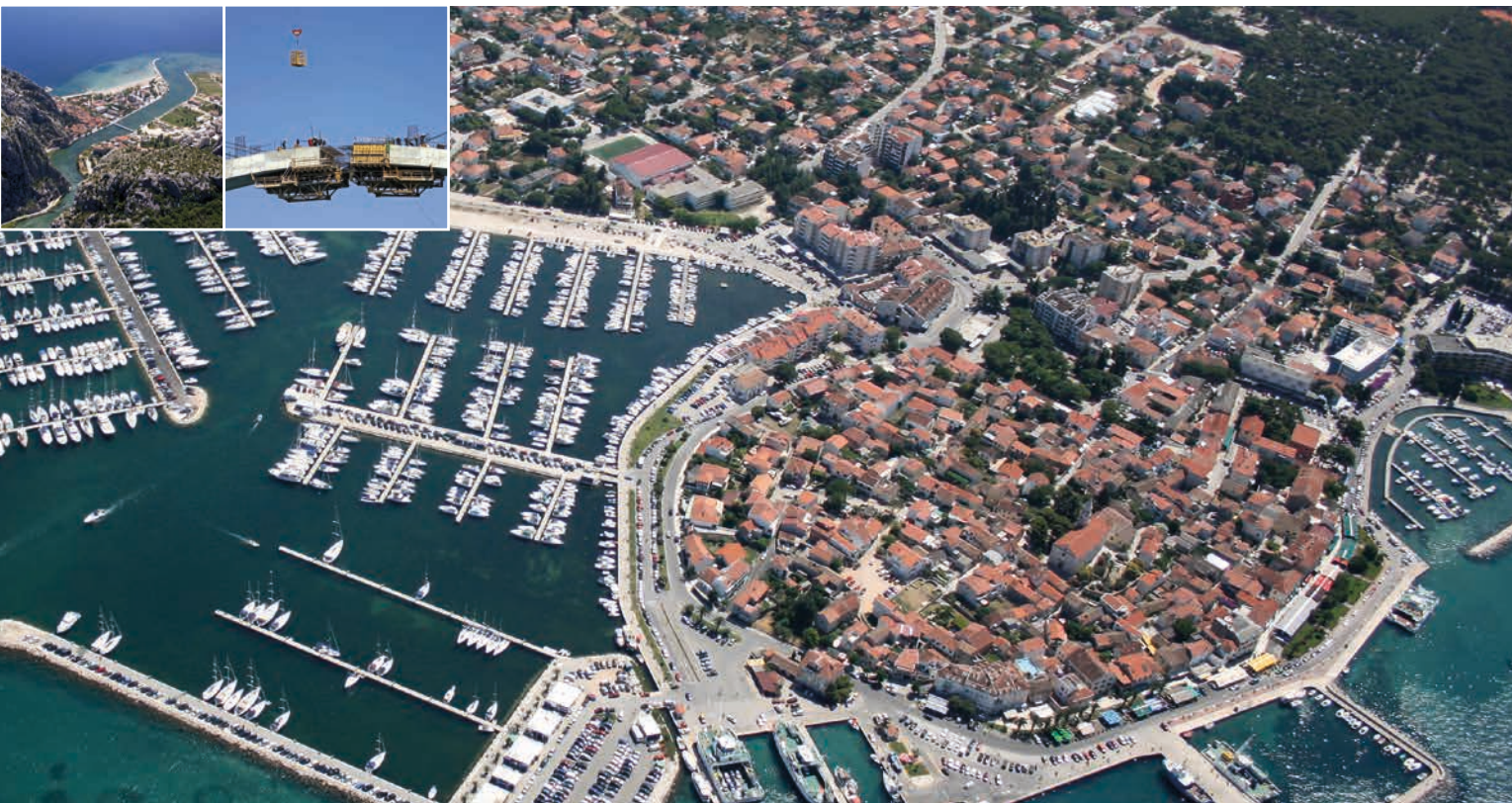
Ukloniti prepreke za prekogranične investicije

Koordinirati i uskladiti dozvole i propise.

„Ovo je treća makroregionalna strategija EU-a, te smo shvatili važnost političke predanosti i usredotočenosti napora zemalja članica na makroregionalni pristup. U tome je ključ uspjeha ove strategije.“

Johannes Hahn,

Povjerenik Europske komisije za regionalnu politiku

2.3 Kvaliteta okoliša

Kvaliteta je okoliša nužna za osiguravanje gospodarske i socijalne dobrobiti stanovnika regije. Taj će se stup baviti kvalitetom okoliša kroz suradnju na regionalnoj razini. Konkretno će:

- osigurati dobro ekološko stanje morskog i obalnog okoliša do 2020.;
- pomoći zaustaviti gubitak bioraznolikosti i opadanja usluga ekosustava u EU-u do 2020.;
- poboljšati gospodarenje otpadom smanjivanjem protoka otpada i hranjivih tvari u mora i rijeke.

Radi postizanja tih ciljeva, u žarištu će biti tri teme:

- Morski okoliš.
- Onečišćenje mora.
- Transnacionalna kopnena staništa i bioraznolikost.

Morski okoliš

Prijetnje obalnoj i morskoj bioraznolikosti

Jadransko i Jonsko more staništa su za gotovo polovinu zabilježenih morskih vrsta koje žive u Sredozemnom moru. No one su izložene intenzivnom ribarenju, akvakulturnom i obalnom razvoju, što sve predstavlja prijetnju njihovom prirodnom staništu. Prisutan je generalni nedostatak informacija o malom ribarstvu, ilegalna ribarska oprema česta je pojava, a nadzor i provedba propisa nedostatni su.

Da bi se osiguralo održivo korištenje izvora, potrebna je koordinacija aktivnosti temeljena na ekosustavu. To će postići na sljedeće načine:

- povećavanjem znanja o moru u području planiranja pomorskog prostora, integriranim upravljanjem obalnim područjem i provedbom Okvirne direktive o morskoj strategiji;

- poboljšanjem prekogranične mreže zaštićenih morskih područja na otvorenom moru;
- razmjenom najboljih praksi među upravljačkim tijelima zaštićenih morskih područja;
- usvajanjem planiranja pomorskog prostora i integriranog upravljanja obalnim područjem.

PRIMJER PROJEKTA

Razmjena najboljih praksi među upravljačkim tijelima zaštićenih morskih područja

Nadovezivanje na rad Jadranske mreže zaštićenih područja (AdriaPAN) stvaranjem mreže upravljačkih tijela zaštićenih morskih područja Jadranskog i Jonskog mora radi razmjena najboljih praksi i rada na mjerama za unapređenje ekološkog stanja mora.

Onečišćenje mora

Intenzivan pomorski promet neizbježno rezultira izlivanjima nafte i zagađenjem bukom. Onečišćenje iz rijeke uzrokovano je nedostatnim pročišćavanjem otpadnih voda kao i pretjeranom upotrebom nitrata na poljoprivrednim zemljištima. Osim što uzrokuje znatne troškove za pomorski prijevoz, morski otpad utječe na sigurnost i zdravlje ljudi kao i na morski biljni i životinjski svijet.

Djelovanja predviđena unutar ove teme uključuju:

- koordinirano ulaganje u postrojenja za pročišćavanje voda i zbrinjavanje krutog otpada;
- zajedničke napore za rješavanje problema morskog otpada tijekom njegova cijelog životnog ciklusa;
- zajedničko planiranje i izgradnju kapaciteta za prevenciju i reakciju na istjecanja nafte i druga onečišćenja;
- podizanje svijesti poljoprivrednika o negativnom utjecaju pretjerane upotrebe nitrata.

PRIMJER PROJEKTA

Uvođenje pristupa morskom otpadu koji uključuje cijeli njegov životni ciklus

Nadovezivanjem na projekt Clean-SeaNet, koji omogućuje analizu morskog otpada, razvit će se mjere za ekonomično upravljanje i politike za rješavanje problema.

Transnacionalna kopnena staništa i bioraznolikost

Očekuje se da će klimatske promjene oštrije djelovati na prirodna staništa i bioraznolikost u jadranskoj i jonskoj regiji nego bilo gdje drugdje u EU-u. Rizik od utjecaja klimatskih promjena na bioraznolikost moguće je umanjiti poticanjem otpornosti ekosustava i time povećavanjem njihove sposobnosti za prilagodbu takvim utjecajima.

Suradnja će se također usmjeriti na zaštitu i očuvanje kopnenih ekosustava, posebice transnacionalnih staništa i elemenata krajolika koji su od središnje važnosti za migratorne ptice i velike mesoždere.

Konkretna djelovanja uključuju:

- razvijanje planova za zajedničko upravljanje prekograničnim staništima i ekosustavima;
- zajedničke planove upravljanja populacijama velikih mesoždera i aktivnosti podizanja svijesti;
- usklađivanje nacionalnih zakona sa zakonodavstvom EU-a i njihovo provođenje;
- zaštitu i obnavljanje obalnih močvarnih područja i krških polja;
- aktivnosti podizanja svijesti o ekološki prihvatljivim poljoprivrednim praksama.

PRIMJER PROJEKTA

Razvoj planova za zajedničko upravljanje transnacionalnim kopnenim staništima i ekoregijama Nadovezivanje na projekt BE-NATUR razvijanjem alata za bolje upravljanje i uspostavljanjem zaštićenih područja unutar mreže NATURA 2000 (rijeke, jezera i obalna područja).

“**Nakon godina teške političke i gospodarske situacije pred Jadransko-jonskom regijom svjetlija je budućnost. Strategijom će se pružiti opći okvir za koordinaciju politika i teritorijalnu suradnju, zbog čega će regija biti bolje mjesto za život, rad i uživanje. Regija može poslužiti kao primjer rasta, zapošljavanja i novih ideja te biti vrata prema drugim dijelovima svijeta. Uz zajedničke napore može se dobro pripremiti na izazove i mogućnosti 21. stoljeća.**”

Komunikacija komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o Strategiji EU-a za jadransku i jonsku regiju

2.4 Održivi turizam

Razvoj se potencijala regije u smislu održivog turizma može ubrzati ponudom inovativnih i kvalitetnih turističkih proizvoda i usluga. Važno je i odgovorno ponašanje svih aktera u turističkom sektoru.

Glavni su ciljevi toga stupa:

- postići raznovrsnost turističkih usluga i proizvoda makroregije te se suočiti s problemom sezonskog turizma;
- poboljšati kvalitetne i inovativne pristupe.

Radi ostvarenja tih ciljeva, stup će se usredotočiti na dvije teme:

- Raznovrsna turistička ponuda.
- Održivo i odgovorno upravljanje turizmom.

Raznovrsna turistička ponuda

Iako je turizam već jedna od najbrže rastućih gospodarskih aktivnosti u regiji, još uvijek nije u potpunosti iskorišteno prirodno, kulturno, povijesno i arheološko naslijeđe regije.

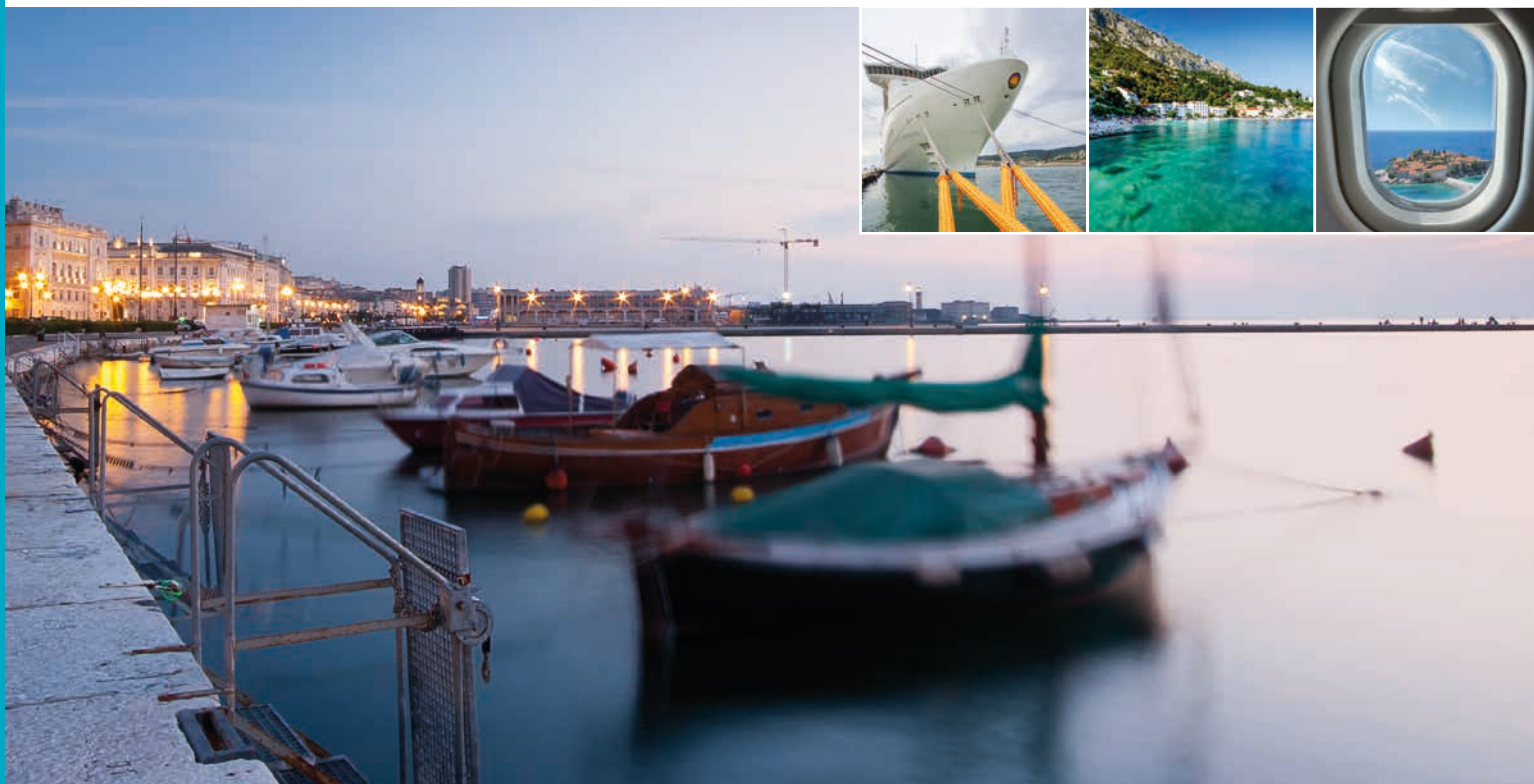
Zajednička suradnja na makroregionalnoj razini potaknut će nastojanja za postizanje raznovrsne turističke ponude na održiv način, smanjiti ovisnost sektora o sezonskom modelu i ograničiti njegov učinak na okoliš.

Za ostvarivanje tih ciljeva planirana su sljedeća djelovanja:

- Razviti jadransko-jonski „brend“ i pobrinuti se da su vrijednosti koje promiče u skladu s proizvodima i uslugama regije.
- Ponuditi raznovrsne usluge i proširiti nautički sektor na gospodarstva obalnog zaleđa.

- Uspostaviti platformu za istraživanje i razvoj novih turističkih proizvoda i usluga sa sveučilištima, istraživačkim centrima i poslovnim zajednicom.
- Promicati nove turističke rute za hodanje, biciklizam, jedrenje itd.
- Obuhvatiti jadransko i jonsko kulturno naslijeđe uz suradnju s kulturnim sektorom.
- Poboljšati pristup turističkim proizvodima za osobe starije dobi, osobe s invaliditetom, osobe s niskim primanjima itd.

PRIMJER PROJEKTA
*Brendiranje jadranske i jonske regije
Promicanje jadransko-jonskog
„brenda“ za raznovrsne turističke
proizvode i usluge na razini svjetskog
turističkog tržišta.*

Održivo i odgovorno upravljanje turizmom

Održivi turizam u regiji nije razvijen koliko bi trebao biti. Turističkim se aktivnostima ne upravlja uvijek na odgovarajući način, što može imati negativan učinak na obalni, morski i okoliš zaleđa. Potrebno je razviti komercijalan, ali ujedno i održiv pristup.

Djelovanja predviđena u ovoj temi uključuju:

- stvaranje mreže održivih turističkih tvrtki i klastera radi poticanja inovacija i stvaranje sinergije s komplementarnim sektorima;
- osiguravanje sredstava za inovativne i održive turističke start-up tvrtke, mala i srednja poduzeća te sveučilišne spin-off tvrtke koje će u sektor donijeti nove proizvode i usluge;

- promicanje regije na svjetskim tržištima kroz marketing i oglašavanje;
- produljivanje sezone na cijelu godinu pozicioniranjem jadransko-jonske regije kao izvrsne vansezonske destinacije za starije generacije, održavanje konferencija itd.;
- pružanje edukacija za poduzetničke vještine u turizmu;
- potpisivanje jadransko-jonske povelje o održivom i odgovornom turizmu usmjerene na one koji rade u tom sektoru.

PRIMJER PROJEKTA

Olakšavanje pristupa financijskim sredstvima za turističke start-up tvrtke

Proširivanje financiranja jadransko-jonskog održivog turizma radi razvijanja inovativnih financijskih instrumenata da bi se olakšao pristup početnom i rizičnom kapitalu.

Poprečni aspekti

„Osnaživanje istraživanja i razvoja, inovacije i mala i srednja poduzeća” te „Izgradnja kapaciteta, uključujući komunikaciju” dva su poprečna aspekta koja su važna za sva četiri stupa: plavi rast, povezivanje regije, kvalitetu okoliša i održivi turizam. Ključni su aspekti prisutni u svakome od stupova.

Uz ova četiri poprečna aspekta, ublažavanje klimatskih promjena i prilagodba na njih te upravljanje rizicima od katastrofa također su prepoznati kao horizontalna načela za sva četiri stupa.

Plavi rast

- Djelovanja unutar gospodarenja pomorstvom i morem i pomorskih i morskih usluga

zahtijevaju poboljšane upravne i institucionalne kapacitete za podršku javnom sektoru.

- Djelovanja unutar ribarstva i akvakulture uključuju poboljšanje vještina upravljanja, nadzora i praćenja.
- Djelovanja unutar plave tehnologije te ribarstva i akvakulture mogu imati koristi od snažnijeg fokusa na razvoj i inovacije.

Povezivanje regije

- Poboljšanjem institucionalnih i upravnih kapaciteta nacionalnih i regionalnih tijela odgovornih za prijevoz ubrzat će se modernizacija.
- Za aktivno sudjelovanje u procesu donošenja odluka važna je komunikacija i podizanje svijesti.
- Učinkovito ulaganje u prometne i energetske mreže zahtijeva inovativne pristupe povezane s najnovijim istraživanjima.

Kvaliteta okoliša

- Za učinkovitu ekološku akciju potrebna je izgradnja kapaciteta i komunikacija.
- Za pouzdane podatke o polaznom stanju, a time i za praćenje napretka potrebna su bolja istraživanja i inovacije.
- Postoji također i jasna potreba za razmjernom postojećeg znanja i znanstvenih dobara.

Održivi turizam

- Razvoj malih i srednjih poduzeća te izgradnja kapaciteta mogu koristiti privatnim akterima i javnim tijelima, koji bi svi trebali usko surađivati.
- Dobra komunikacija i podizanje svijesti neizostavne su u promicanju održivog i odgovornog turizma te kao pomoć u suočavanju s problemom sezonskog turizma.

Jadranska i jonska regija

3

Što je sljedeće? Ostvariti ciljeve u praksi

Usklađivanje postojećih financijskih sredstava EU-a i nacionalnih sredstava

EUSAIR će mobilizirati i uskladiti postojeće financijske instrumente EU-a i one nacionalne za svaku od tema određenu unutar četiriju stupova.

Znatna financijska sredstva dostupna su osobito u okviru Europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESIF) za razdoblje 2014. – 2020. kao i Instrumenta za pretprijetnu pomoć za države koje nisu članice EU-a.

Makroregionalni pristup već je ugrađen u nove regulative za programsko razdoblje 2014. – 2020. Partnerski ugovori i operativni programi za države članice EU-a (Hrvatska, Grčka, Italija i Slovenija) uzimaju u obzir predstojeću strategiju EUSAIR. Osim toga, strateški dokumenti zemalja koje nisu članice EU-a (Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Srbija) također se eksplicitno referiraju na tu strategiju.

Moguće je povući sredstva i iz drugih izvora, čime se povećavaju mogućnosti financiranja u potporu zajedničkim aktivnostima i suradnji u cijeloj regiji.

Okvir za investicije na Zapadnom Balkanu omogućuje sredstva i tehničku pomoć za strateške investicije, posebice u razvoj infrastrukture, energetske učinkovitosti i privatnog sektora. Europska investicijska banka i druge međunarodne financijske institucije također mogu mobilizirati sredstva i stručna znanja u potporu odgovarajućim projektima.

Dostupni su i fondovi koji su od važnosti za pojedinačne stupove:

- Europski fond za pomorstvo i ribarstvo i program Obzor 2020., usredotočen na plavi rast kao jedno od svojih ključnih područja istraživanja i razvoja, mogu pružiti ključnu podršku provedbi djelovanja i projekata u okviru 1. stupa.
- U okviru 2. stupa, Instrumentom za povezivanje Europe (CEF) za razdoblje 2014. – 2020. podržava se razvoj visoko učinkovitih, održivih i učinkovito međusobno povezanih transeuropskih mreža u području prometa, energije i digitalnih usluga.
- Što se tiče 3. stupa, sredstva u okviru programa LIFE otvorena su i za države koje nisu članice EU-a.
- 4. stup može imati koristi od programa COSME za mala i srednja poduzeća.

Bolje upravljanje

Iskustvo postojećih makroregionalnih strategija pokazuje da je za učinkovitu provedbu ključno dobro i stabilno upravljanje.

Naime u nedavnom Izvješću Europske komisije o upravljanju iz svibnja 2014. upućuje se na dvije glavne potrebe:

- snažnije političko vodstvo i učinkovito donošenje odluka;
- veća jasnoća i bolja organizacija svakodnevnih aktivnosti.

U izvješću se naglašava da upravljanje mora imati i političku i operativnu dimenziju, što znači da nadležna ministarstva i provedbena tijela postavljaju strateške ciljeve i zajedno odlučuju kako ih ostvariti te se potom organiziraju da bi se osiguralo strogo praćenje njihovog rada. Time će se postići jasniji rezultati i veći učinak

Dodatne informacije

Makroregionalne strategije EU-a:

http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperate/macro_region_strategy/index_en.cfm

Strategija EU-a za jadransku i jonsku regiju:

http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperate/adriat_ionian/index_en.cfm

Konferencija dionika o Strategiji EU-a za jadransku i jonsku regiju (Atena, 6. – 7. veljače 2014.):

http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/adriat_ionian/index_en.cfm

Web-mjesto programa INTERACT:

http://www.interact-eu.net/macro_regional_strategies/macro_regional_strategies/283/14370

Jadranski i jonski morski bazen:

http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/sea_basins/adriatic_ionian/index_en.htm

Studija o suradnji država jadranskog i jonskog morskog bazena:

Izvršni sažetak:

https://webgate.ec.europa.eu/maritimeforum/sites/maritimeforum/files/Exec%20sum%20Adr-Ion_31-3-2013.pdf

Potpuno izvješće:

https://webgate.ec.europa.eu/maritimeforum/sites/maritimeforum/files/Report%2021_03_2014.pdf

Brošura o plavom rastu (podaci po državama i morskom bazenu):

http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/blue_growth/infographics

Želite li kontaktirati tim u Glavnoj upravi Europske komisije za regionalnu i urbanu politiku, pošaljite poruku e-pošte na adresu: REGIO-EU-ADRIATIC-IONIAN-STRATEGY@ec.europa.eu

KAKO DOĆI DO PUBLIKACIJA EU-A

Besplatne publikacije:

- jedan primjerak:
putem EU Bookshopa (<https://bookshop.europa.eu/hr/home/>);
- više od jednog primjerka ili plakati/zemljovidi:
od predstavništava Europske unije (http://ec.europa.eu/represent_en.htm);
od delegacija u zemljama koje nisu članice EU-a (http://eeas.europa.eu/delegations/index_hr.htm);
kontaktiranjem službe Europe Direct (http://europa.eu/eurodirect/index_hr.htm) ili pozivom
na broj 00 800 6 7 8 9 10 11 (besplatan broj bilo gdje unutar EU-a) (*).

(* Dobivene su informacije besplatne, kao i većina poziva (iako bi vam neki operateri, telefonske govornice ili hoteli poziv mogli naplatiti).

Publikacije koje nisu besplatne:

- putem EU Bookshopa (<http://bookshop.europa.eu/hr/home/>).

Pretplate koje nisu besplatne:

- preko jednog od prodajnih agenata Ureda za publikacije Europske unije (http://publications.europa.eu/others/agents/index_hr.htm).

Ured za publikacije

ISBN 978-92-79-43153-1
doi:10.2776/30042